Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (devītā palāta)

2020. gada 2. aprīlī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Darba ņēmēju brīva pārvietošanās – Regula (ES) Nr. 492/2011 – Pārrobežu darba ņēmēju bērni – Sociālās priekšrocības – Skolu transporta izdevumu atlīdzināšanas sistēma – Nosacījums par dzīvesvietu kādā federālajā zemē – To bērnu izslēgšana, kuri apmeklē skolu šajā federālajā zemē un dzīvo dalībvalstī, kas nav tā, kurā atrodas mācību iestāde, ko viņi apmeklē – To valstspiederīgo izslēgšana, kas dzīvo citās federālajās zemēs

Lietā C-830/18

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Oberverwaltungsgericht Rheinland-Pfalz* (Reinzemes-Pfalcas federālās zemes Augstākā administratīvā tiesa, Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2018. gada 11. decembrī un kas Tiesā reģistrēts 2018. gada 28. decembrī, tiesvedībā

Landkreis Südliche Weinstraße

pret

PF u.c.,

piedaloties

Vertreter des öffentlichen Interesses,

TIESA (devītā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs S. Rodins [*S. Rodin*], tiesneši D. Švābi [*D. Šváby*] un N. Pisarra [*N. Piçarra*] (referents),

ģenerāladvokāts: M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– Eiropas Komisijas vārdā – *C. Hödlmayr* un *B.-R. Killmann*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

* Tiesvedības valoda – vācu.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 492/2011 (2011. gada 5. aprīlis) par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Savienībā (OV 2011, L 141, 1. lpp.) 7. panta 2. punktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar strīdu starp PF un *Landkreis Südliche Weinstraße* par pārrobežu darba ņēmēju bērnu skolu transporta izdevumu segšanu, ko veic federālā zeme.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Regulas Nr. 492/2011 3.–5. apsvērumā ir norādīts:

"(3) Būtu jāparedz noteikumi, kas ļautu īstenot [LESD] 45. un 46. pantā izklāstītos mērķus attiecībā uz brīvu pārvietošanos.

(4) Pārvietošanās brīvība ir darba ņēmēju un viņu ģimeņu pamatbrīvība. [..] Būtu jāapstiprina visu dalībvalstu darba ņēmēju tiesības izvēlēties darbu Savienībā.

(5) Šādas tiesības bez diskriminācijas būtu jābauda pastāvīgiem, sezonas un pārrobežu darba ņēmējiem un pakalpojumu sniedzējiem."

4 Šīs regulas 7. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

"1. Darba ņēmējam, kas ir dalībvalsts valstspiederīgais, citā dalībvalstī valstspiederības dēļ nedrīkst piemērot citādus darba un nodarbinātības nosacījumus kā minētās valsts darba ņēmējiem, īpaši attiecībā uz atalgojumu, atlaišanu un bezdarba gadījumā – atjaunošanu darbā vai atkārtotu pieņemšanu darbā.

2. Šādam darba ņēmējam ir tādas pašas sociālās un nodokļu priekšrocības kā attiecīgās valsts darba ņēmējiem."

5 Minētās regulas 10. pantā ir paredzēts:

"Ja dalībvalsts valstspiederīgā, kas ir vai ir bijis nodarbināts citā dalībvalstī, bērni uzturas tās teritorijā, viņus uzņem vispārējās izglītības, mācekļa un profesionālās izglītības programmās ar tādiem pašiem nosacījumiem kā minētās valsts valstspiederīgos.

Dalībvalstis atbalsta mēģinājumus dot iespēju šiem bērniem apgūt minētās programmas ar pēc iespējas labākiem nosacījumiem."

Vācijas tiesības

6 2004. gada 30. marta *Rheinland-pfälzisches Schulgesetz* (Likums par Reinzemes-Pfalcas federālās zemes skolu sistēmas organizāciju) (*GVBl. RP* 2004, 239. lpp.), kurā pēdējoreiz grozījumi izdarīti ar 2016. gada 16. februāra likuma 10. pantu (*GVBl. RP* 2016, 37. lpp.), 56. panta 1. punktā ir noteikts:

"Skola ir jāapmeklē visiem bērniem, jauniešiem un pusaudžiem, kuru pastāvīgā vai parastā dzīvesvieta atrodas Reinzemē-Pfalcā; netiek skartas starptautisko tiesību normas un starpvalstu nolīgumi."

7 Šī likuma 69. pantā, kas attiecas uz skolu transporta pakalpojumiem, ir noteikts:

"(1) Rajonu un rajoniem nepiederīgu pilsētu pašvaldību obligāts pienākums saistībā ar pašpārvaldi ir nodrošināt skolēnu pārvadājumus uz to teritorijā izvietotām pamatskolām un palīgskolām, ja skolēnu dzīvesvieta ir Reinzemē-Pfalcā un viņi nevar nokļūt skolā, neizmantojot transportlīdzekli.

Šis noteikums attiecas arī uz skolēnu pārvadājumiem:

1. uz tuvāko vidusskolu [..]

Ja tiek apmeklēta skola ārpus Reinzemes-Pfalcas, pārvadājumu izmaksas sedz rajons vai rajonam nepiederīga pilsēta, kura/kuras teritorijā ir skolēna dzīvesvieta.

(2) Skolēns nevar nokļūt skolā, neizmantojot transportlīdzekli, ja ceļš uz skolu ir īpaši bīstams vai īsākais kājāmgājēju ceļš, kurš nav īpaši bīstams, no mājokļa līdz pamatskolai ir garāks par diviem kilometriem, no mājokļa līdz vidusskolai [..] – garāks par četriem kilometriem. [..]

(3) Apmeklējot citu, nevis vistuvāko skolu atbilstoši 1. punkta [otrās daļas 1) apakšpunktam], transporta izmaksas tiek segtas tikai tiktāl, ciktāl tās būtu jāsedz par skolēna braucienu uz vistuvāko skolu. Nosakot vistuvāko skolu, ir jāņem vērā tikai skolas ar izvēlēto pirmo svešvalodu. [..]

(4) Šis uzdevums galvenokārt tiek veikts, sedzot nepieciešamās sabiedriskā transporta izmaksas. Ja nav atbilstīgu sabiedriskā transporta maršrutu, ko skolēns saprātīgi varētu izmantot, parasti ir jānodrošina skolas autobusu pakalpojumi. Citu transporta veidu izmantošanas izmaksas ir jāsedz tikai līdz summai, kāda rastos saskaņā ar pirmo teikumu."

8 1995. gada 17. novembra *Rheinland-pfälzisches Landesgesetz über den öffentlichen Personennahverkehr* (Likums par Reinzemes-Pfalcas federālās zemes pilsētas vai starppilsētu sabiedrisko transportu) (*GVBl. RP* 1995, 450. lpp.), kurā pēdējoreiz grozījumi izdarīti ar 2015. gada 22. decembra likuma 12. pantu (*GVBl. RP* 2015, 516. lpp.), 5. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Pilsētas un starppilsētu sabiedriskā transporta pakalpojumu organizēšana atbilstoši 1. panta 2. punkta 1) apakšpunktam tiek uzticēta rajoniem un rajoniem nepiederošām pilsētām. Tie šo uzdevumu veic kā brīvi noteiktu pašvaldības uzdevumu, ievērojot savas finansiālās spējas. [..]"

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

9 PF, kas ir Vācijas pilsonis, ar saviem vecākiem, kuri arī ir Vācijas pilsoņi, dzīvo Francijā. Viņš apmeklē vidusskolu Reinzemes-Pfalcas federālās zemes Dienvidu Veinštrāses rajonā [*Landkreis Südliche Weinstraße*] Vācijā. Viņa mātes darbavieta arī atrodas Vācijā.

10 PF skolas transporta izmaksas līdz 2014./2015. mācību gadam sedza rajons, kurā viņš apmeklē skolu. Taču attiecībā uz 2015./2016. mācību gadu rajons ar 2015. gada 16. jūnija paziņojumu darīja zināmu, ka saskaņā ar Reinzemē-Pfalcā spēkā esošajiem tiesību aktu noteikumiem PF skolas transporta izdevumi vairs netiks segti. Šajos tiesību aktos ir paredzēts, ka rajonam ir pienākums organizēt skolas transportu tikai tiem skolēniem, kas dzīvo šajā federālajā zemē.

11 PF par rajona lēmumu iesniedza sūdzību, kas tika noraidīta. Tad viņš par šo noraidošo lēmumu cēla prasību *Verwaltungsgericht Neustadt an der Weinstraße* (Neištates pie Veinštrāses Administratīvā tiesa, Vācija). Pēdējā minētā šo prasību apmierināja, jo PF kā pārrobežu darba ņēmēja bērnam saskaņā ar Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punktu ir tiesības, ka viņa skolas transporta izdevumi tiek segti.

12 Rajons par minēto spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību iesniedzējtiesā *Oberverwaltungsgericht Rheinland-Pfalz* (Reinzemes-Pfalcas federālās zemes Augstākā administratīvā tiesa, Vācija). Šajā ziņā tā vēlas noskaidrot, vai tāda tiesību norma kā Likuma par Reinzemes-Pfalcas federālās zemes skolu sistēmas organizāciju 69. panta 1. punkta otrās daļas 1) apakšpunkts ir pretrunā Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punktam.

13 Iesniedzējtiesa uzskata, ka šī pēdējā minētā tiesību norma ir piemērojama tajā izskatāmajai lietai. Pirmkārt, tā uzskata, ka pamatlietā aplūkoto skolas transporta izmaksu segšana ir sociāla priekšrocība Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punkta izpratnē. Otrkārt, tā atgādina, ka saskaņā ar 1998. gada 12. maija spriedumu *Martínez Sala* (C-85/96, EU:C:1998:217, 25. punkts) runa ir par visām priekšrocībām, kas neatkarīgi no tā, vai tās izriet no darba līguma, parasti tiek atzītas attiecīgās valsts darba ņēmējiem sakarā ar objektīvu darba ņēmēja statusu vai vienkārši sakarā ar dzīvesvietu attiecīgajā valstī, un to paplašināšana, attiecinot tās uz darba ņēmējiem, kas ir citas dalībvalsts valstspiederīgie, šķiet piemērota, lai atvieglotu viņu mobilitāti.

14 Iesniedzējtiesa tomēr jautā, vai pamatlietā aplūkotais valsts pasākums rada netiešu diskrimināciju attiecībā uz migrējošiem darba ņēmējiem Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punkta izpratnē.

15 Šajā ziņā tā it īpaši uzsver, ka lietās, kurās Tiesai bija jāpieņem lēmums, dzīvesvietas nosacījums attiecās uz visu attiecīgās dalībvalsts teritoriju. Tā kā pamatlietā dzīvesvietas nosacījums attiecas tikai uz daļu no Vācijas teritorijas, ar valsts pasākumu no pamatlietā aplūkotā sociālā pabalsta saņemšanas gandrīz ekskluzīvi tiek izslēgti to darba ņēmēju bērni, kas dzīvo šajā dalībvalstī, lai gan tas attiecas tikai uz ierobežotu skaitu migrējošu darba ņēmēju bērnu.

16 Ja šis valsts pasākums tomēr būtu jāuzskata par netieši diskriminējošu, iesniedzējtiesa jautā, vai minēto valsts pasākumu varētu attaisnot ar primāru vispārējo interešu apsvērumu, šajā gadījumā ar vajadzību nodrošināt skolu sistēmas efektīvu organizāciju. Šis leģitīmais mērķis ir saistīts ar obligāto skolas apmeklētību, kuras mērķis ir garantēt tiesības uz izglītību, kas ir ietvertas Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas 1948. gada 10. decembrī pieņemtās Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas 26. pantā un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 14. pantā.

17 Iesniedzējtiesa precizē, ka pastāv nesaraujama saikne starp skolu sistēmas organizāciju un teritoriju, kas ļauj attaisnot pamatlietā aplūkotajos valsts tiesību aktos paredzēto dzīvesvietas nosacījumu. Šajā ziņā tā atsaucas uz Regulas Nr. 492/2011 10. pantu, kurā tiesībām piedalīties vispārējās izglītības programmās ir izvirzīts nosacījums par dzīvesvietu dalībvalstī, kā Tiesa to esot konstatējusi 2013. gada 13. jūnija spriedumā *Hadj Ahmed* (C-45/12, EU:C:2013:390, 31. punkts).

18 Iesniedzējtiesa turklāt norāda, ka atteikšanos no šāda dzīvesvietas nosacījuma būtu grūti īstenot. Patiesībā, runājot par skolēnu, kurš dzīvo dalībvalstī, kas nav tā valsts, kurā atrodas izglītības iestāde, ko viņš apmeklē, nav viegli noteikt vistuvāko izglītības iestādi, lai aprēķinātu skolas transporta izdevumu apmēru, kas ir jāatlīdzina.

19 Šajos apstākļos *Oberverwaltungsgericht Rheinland-Pfalz* (Reinzemes-Pfalcas Augstākā administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [..] Regulas [..] Nr. 492/2011 [..] 7. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesību normai, saskaņā ar kuru valsts teritoriālo pašvaldību (rajoni) pienākums nodrošināt skolas transporta pakalpojumu attiecas tikai uz augstāka līmeņa federālās vienības (federālā zeme) iedzīvotājiem, ir netieša diskriminējoša iedarbība, pat ja, ņemot vērā faktiskos apstākļus, ir zināms, ka dzīvesvietas nosacījuma dēļ lielākā daļa pārējās attiecīgās dalībvalsts teritorijas iedzīvotāju nevar saņemt šo pakalpojumu?

Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša:

2) Vai izglītības sistēmas efektīva organizēšana ir primāra vispārējo interešu prasība, kas var attaisnot netiešu diskrimināciju?"

Par pirmo prejudiciālo jautājumu

20 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka netieši diskriminējošu pasākumu veido valsts tiesību akti, kuros skolas transporta izdevumu segšanai, ko veic federālā zeme, ir izvirzīts nosacījums par dzīvesvietu federālās zemes teritorijā.

21 Lai atbildētu uz šo jautājumu, pirmkārt, ir jāprecizē, pirmām kārtām, ka ikviens Savienības valstspiederīgais – neatkarīgi no viņa dzīvesvietas vai pilsonības –, kas izmanto tiesības uz darba ņēmēju brīvu pārvietošanos un kas profesionālo darbību veic dalībvalstī, kura nav viņā dzīvesvietas dalībvalsts, ietilpst LESD 45. panta piemērošanas jomā, kas ir tiesību norma, kuru ar Regulu Nr. 492/2011 ir paredzēts konkretizēt (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2006. gada 21. februāris, *Ritter-Coulais*, C-152/03, EU:C:2006:123, 31. punkts).

22 Tādējādi, dalībvalsts valstspiederīgais, kas, saglabājot savas darba attiecības šajā valstī, savu dzīvesvietu pārceļ uz citu dalībvalsti, ietilpst to LESD noteikumu piemērošanas jomā, kuri attiecas uz darba ņēmēju brīvu pārvietošanos, un tādējādi Regulas Nr. 492/2011 piemērošanas jomā (šajā nozīmē saistībā ar Padomes Regulu (EEK) Nr. 1612/68 (1968. gada 15. oktobris) par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā (OV 1968, L 257, 2. lpp.), kas tika atcelta un aizstāta ar Regulu Nr. 492/2011, skat. spriedumu, 2007. gada 18. jūlijs, *Hartmann*, C-212/05, EU:C:2007:437, 19. punkts).

23 Otrām kārtām, ir jāatgādina, ka šī regula sniedz labumu pārrobežu darbiniekiem, kā tas izriet no minētās regulas 4. un 5. apsvēruma, saskaņā ar kuriem visu dalībvalstu darba ņēmēju tiesības izvēlēties darbu Savienībā bez diskriminācijas būtu jāatzīst "pastāvīgiem", sezonas un pārrobežu darba ņēmējiem vai pakalpojumu sniedzējiem. Tāpat arī Regulas Nr. 492/2011 7. pantā, kurā identiski ir pārņemts teksts no Regulas Nr. 1612/68 7. panta, bez izņēmumiem ir atsauce uz "darba ņēmēju, kas ir dalībvalsts valstspiederīgais" (spriedumi, 1997. gada 27. novembris, *Meints*, C-57/96, EU:C:1997:564, 50. punkts, un 2007. gada 18. jūlijs, *Geven*, C-213/05, EU:C:2007:438, 15. punkts).

24 Turklāt no Tiesas judikatūras izriet, ka dalībvalsts valstspiederīgais, kas, saglabājot savas darba attiecības šajā valstī, ir pārcēlis savu dzīvesvietu uz citu dalībvalsti un kopš tā laika strādā kā pārrobežu darba ņēmējs, var atsaukties uz "migrējoša darba ņēmēja" statusu Regulas Nr. 492/2011 izpratnē (saistībā ar Regulu Nr. 1612/68, kas tika atcelta un aizstāta ar Regulu Nr. 492/2011, skat. spriedumu, 2007. gada 18. jūlijs, *Hartmann*, C-212/05, EU:C:2007:437, 20. punkts).

25 Šajā gadījumā pamatlieta attiecas uz Vācijas pilsoni, kas strādā Vācijā, bet dzīvo Francijā. Tādējādi saistību ar Savienības tiesībām veido šī darba ņēmēja dzīvesvieta dalībvalstī, kas nav tā, kuras pilsonība viņam ir. Tā kā minētais darba ņēmējs ir izmantojis savu pārvietošanās brīvību, viņam ir tiesības attiecībā pret dalībvalsti, kuras pilsonis viņš ir, atsaukties uz Regulu Nr. 492/2011, kuras mērķis ir ieviest darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Savienībā, it īpaši uz šīs regulas 7. panta 2. punktu.

26 Otrkārt, ir jānorāda, ka migrējoša darba ņēmēja ģimenes locekļi ir šim darba ņēmējam ar Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punktu nodrošinātās vienlīdzīgās attieksmes netieši izmantotāji (saistībā ar Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punktu, kas kļuvis par Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punktu, skat. spriedumu, 2013. gada 20. jūnijs, *Giersch* u.c., C-20/12, EU:C:2013:411, 40. punkts).

27 Runājot par šīs regulas 7. panta 2. punktā ietverto sociālās priekšrocības jēdzienu, tas ietver visas priekšrocības, kas neatkarīgi no tā, vai tās ir balstītas uz darba līgumu, parasti tiek piešķirtas valsts darba ņēmējiem tikai tāpēc vien, ka viņi dzīvo valsts teritorijā, un to paplašināšana attiecībā uz darba ņēmējiem, kuri ir citu dalībvalstu valstspiederīgie, šķiet piemērota, lai atvieglotu viņu mobilitāti (skat. it īpaši spriedumus, 1998. gada 12. maijs, *Martínez Sala*, C-85/96, EU:C:1998:217, 25. punkts, un 2013. gada 20. jūnijs, *Giersch* u.c., C-20/12, EU:C:2013:411, 38. punkts).

28 No tā izriet, ka ģimenes locekļa skolas transporta nodrošināšana ir sociālā priekšrocība šīs tiesību normas izpratnē.

29 Treškārt, ir svarīgi atgādināt, ka Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punkts īpašajā sociālo priekšrocību piešķiršanas jomā ir īpaša LESD 45. pantā paredzētā vienlīdzīgas attieksmes principa izpausme un ir jāinterpretē tāpat kā pēdējā minētā tiesību norma (spriedums, 2019. gada 10. oktobris, *Krah*, C-703/17, EU:C:2019:850, 21. punkts; saistībā ar Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punktu, kas kļuvis par Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punktu, skat. arī spriedumu, 2013. gada 20. jūnijs, *Giersch* u.c., C-20/12, EU:C:2013:411, 35. punkts).

30 Šis vienlīdzīgas attieksmes princips aizliedz ne tikai acīmredzamu diskrimināciju valstspiederības dēļ, bet arī jebkura veida slēptu diskrimināciju, kas, piemērojot citus nošķiršanas kritērijus, faktiski rada to pašu rezultātu (spriedums, 2019. gada 10. oktobris, *Krah*, C-703/17, EU:C:2019:850, 23. punkts, saistībā ar Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punktu, kas kļuvis par Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punktu, skat. arī spriedumu, 2013. gada 20. jūnijs, *Giersch* u.c., C-20/12, EU:C:2013:411, 41. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

31 Tādējādi nosacījums par dzīvesvietu valsts teritorijā, kas ir noteikts valsts tiesību aktos, lai saņemtu bērna kopšanas pabalstu, veido netiešu diskrimināciju, jo pēc savas būtības var vairāk ietekmēt migrējošos darba ņēmējus nekā attiecīgās valsts darba ņēmējus un tādējādi draud radīt nelabvēlīgāku stāvokli īpaši pirmajiem (saistībā ar Regulu Nr. 1612/68, kas atcelta un aizstāta ar Regulu Nr. 492/2011, skat. spriedumu, 2007. gada 18. jūlijs, *Hartmann*, C-212/05, EU:C:2007:437, 28.–31. punkts).

32 No tā izriet, ka pamatlietā aplūkotais valsts pasākums, ciktāl tas skolas transporta izdevumu atmaksai izvirza nosacījumu par dzīvesvietu federālajā zemē, pēc savas būtības var radīt īpaši nelabvēlīgāku stāvokli pārrobežu darba ņēmējiem, kas dzīvo citā dalībvalstī. Tādējādi tas veido netiešu diskrimināciju, kas ir aizliegta ar Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punktu.

33 Šādu secinājumu nevar atspēkot tas, ka no šī valsts pasākuma cieš arī valsts darba ņēmēji, kas dzīvo citās federālajās zemēs.

34 No vienas puses, ir jāatgādina, ka tiklīdz ir noteikts, ka valsts tiesiskais regulējums pēc savas būtības var vairāk ietekmēt pārrobežu darba ņēmējus nekā attiecīgās valsts darba ņēmējus, netiešas diskriminācijas kvalifikācijas nolūkā nav nozīmes, vai valsts pasākums attiecīgā gadījumā ietekmē gan valsts pilsoņus, kas nespēj izpildīt šādu kritēriju, gan pārrobežu darba ņēmējus. Lai pasākumu varētu kvalificēt par

netieši diskriminējošu, nav vajadzīgs, lai tas radītu labvēlīgāku stāvokli visiem attiecīgās valsts pilsoņiem vai radītu nelabvēlīgāku stāvokli tikai pārrobežu darba ņēmējiem, izņemot šīs valsts pilsoņus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 13. marts, *Gemeinsamer Betriebsrat EurothermenResort Bad Schallerbach*, C-437/17, EU:C:2019:193, 31. un 32. punkts; saistībā ar Regulu Nr. 1612/68, kas atcelta un aizstāta ar Regulu Nr. 492/2011, skat. arī spriedumu, 2013. gada 20. jūnijs, *Giersch* u.c., C-20/12, EU:C:2013:411, 45. punkts).

35 No otras puses, tā kā pamatlietā aplūkotās diskriminācijas avots ir nosacījums par dzīvesvietu kādā dalībvalsts teritorijas daļā, nevis pilsonības nosacījums, lai noteiktu tādas diskriminācijas esamību kā šī sprieduma 30. un 31. punktā definētā, nav nozīmes tam, vai šis dzīvesvietas nosacījums ir diskriminējošs arī valsts darba ņēmējiem, kas dzīvo citā federālajā zemē. Attiecīgā gadījumā to situācija ietilpst atgriezeniskās diskriminācijas jēdzienā un Savienības tiesībās tā netiek ņemta vērā (šajā nozīmē skat. rīkojumu, 2008. gada 19. jūnijs, *Kurt*, C-104/08, nav publicēts, EU:C:2008:357, 22. un 23. punkts).

36 Katrā ziņā šāds valsts pasākums ir šķērslis darba ņēmēju pārvietošanās brīvībai, un tas ir aizliegts ar Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punktu, jo, pat ja šis pasākums ir piemērojams bez izņēmumiem, tas var liegt vai atturēt kādas dalībvalsts pilsoni pamest savu izcelsmes valsti, lai īstenotu savas tiesības uz brīvu pārvietošanos (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1995. gada 15. decembris, *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, 96. punkts).

37 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo prejudiciālo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesību akti, kas skolas transporta nodrošināšanai, kuru īsteno federālā zeme, izvirza nosacījumu par dzīvesvietu federālās zemes teritorijā, rada netiešu diskrimināciju, jo pēc savas būtības tie var vairāk ietekmēt pārrobežu darba ņēmējus nekā attiecīgās valsts darba ņēmējus.

Par otro prejudiciālo jautājumu

38 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka vajadzība nodrošināt skolu sistēmas efektīvu organizāciju ir primārs vispārējo interešu apsvērums, kas var pamatot par netiešu diskrimināciju kvalificētu valsts pasākumu.

39 Ir svarīgi atgādināt, ka netieša diskriminācija principā ir aizliegta, ja vien tā nav objektīvi pamatota. Lai tā būtu pamatota, tai jābūt, pirmkārt, piemērotai, lai nodrošinātu leģitīma mērķa sasniegšanu, un, otrkārt, tā nedrīkst pārsniegt to, kas vajadzīgs šī mērķa sasniegšanai (spriedumi, 2013. gada 20. jūnijs, *Giersch* u.c., C-20/12, EU:C:2013:411, 46. punkts, un 2019. gada 10. jūlijs, *Aubriet*, C-410/18, EU:C:2019:582, 29. punkts).

40 Šajā ziņā Tiesa ir atzinusi, ka dalībvalsts īstenots pasākums, lai nodrošinātu, ka tās iedzīvotājiem ir augsts izglītības līmenis, ir leģitīms mērķis, kas var attaisnot netiešu diskrimināciju, un ka augstākās izglītības iegūšana ir Savienības līmenī atzīts vispārējo interešu mērķis (spriedumi, 2013. gada 20. jūnijs, *Giersch* u.c., C-20/12, EU:C:2013:411, 53. punkts, un 2019. gada 10. jūlijs, *Aubriet*, C-410/18, EU:C:2019:582, 31. punkts).

41 No tā izriet, ka mērķis, ko iesniedzējtiesa ir minējusi šajā lietā, proti, skolu sistēmas efektīva organizācija, ciktāl tas ir saistīts ar Pamattiesību hartas 14. pantā garantētajām tiesībām uz izglītību, var būt leģitīms mērķis šī sprieduma 39. punktā atgādinātās judikatūras izpratnē.

42 Tomēr ir jākonstatē, ka, pirmkārt, lai gan pamatlietā aplūkotās valsts tiesību normas iekļaujas Likumā par Reinzemes-Pfalcas federālās zemes skolu sistēmas organizāciju, tās attiecas tikai uz skolas transporta organizāciju šajā federālajā zemē. Otrkārt, jau tas, ka Likuma par Reinzemes-Pfalcas federālās zemes skolu sistēmas organizāciju 69. pantā ir paredzēts, ka tad, ja tiek apmeklēta skola

ārpus šīs federālās zemes teritorijas, transporta izmaksas sedz rajons vai rajonam nepiederīga pilsēta, kuras teritorijā ir skolēna dzīvesvieta, apstiprina, ka skolas transporta organizācija federālajā zemē un skolu sistēmas organizācija šajā federālajā zemē ne vienmēr ir savstarpēji saistītas.

43 Tādējādi, kā norāda Eiropas Komisija, pamatlietā aplūkotās valsts tiesību normas nav pietiekami cieši saistītas ar skolu sistēmas organizāciju, lai varētu uzskatīt, ka šīm tiesību normām ir šāds leģitīms mērķis.

44 Katrā ziņā dzīvesvietas nosacījumu, kas ir izvirzīts pamatlietas pusēm, nevar uzskatīt par noteikti vajadzīgu skolas transporta plānošanai un organizēšanai, jo, kā to norāda iesniedzējtiesa, ir iespējams paredzēt citus pasākumus. It īpaši, lai aprēķinātu atlīdzināmo skolas transporta izdevumu apmēru, kā skolēna dzīvesvietu varētu ņemt vērā "punktu, kur taisna līnija no faktiskās dzīvesvietas līdz vistuvākajai skolai šķērsotu federālās zemes robežu".

45 Šajā ziņā ir svarīgi uzsvērt, ka ar iesniedzējtiesas minēto faktu, ka šādus alternatīvus pasākumus valsts iestādēm ir grūtāk īstenot, nepietiek, lai pamatotu LESD garantētās pamatbrīvības apdraudējumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 26. maijs, *Kohll* un *Kohll-Schlesser*, C-300/15, EU:C:2016:361, 59. punkts) un lai tādējādi pamatotu šķērsli, ņemot vērā Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punktu.

46 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz otro prejudiciālo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka praktiskas grūtības, kuras saistītas ar skolu transporta efektīvu organizēšanu federālajā zemē, nav primārs vispārējo interešu apsvērums, kas var pamatot par netiešu diskrimināciju kvalificētu valsts pasākumu.

Par tiesāšanās izdevumiem

47 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (devītā palāta) nospriež:

1) **Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 492/2011 (2011. gada 5. aprīlis) par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Savienībā 7. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesību akti, kas skolas transporta nodrošināšanai, kuru īsteno federālā zeme, izvirza nosacījumu par dzīvesvietu šīs federālās zemes teritorijā, rada netiešu diskrimināciju, jo pēc savas būtības tie var vairāk ietekmēt pārrobežu darba ņēmējus nekā attiecīgās valsts darba ņēmējus.**

2) **Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka praktiskas grūtības, kuras saistītas ar skolu transporta efektīvu organizēšanu federālajā zemē, nav primārs vispārējo interešu apsvērums, kas var pamatot par netiešu diskrimināciju kvalificētu valsts pasākumu.**

[Paraksti]